

slučaju vozarina je porasla od £ 7 10 s po toni kroz Suez za 25% za mjesec dana, a zatim za 100%, za put oko Rta Dobre nade, dok je tržišna vrijednost robe iznosila £ 68 15 s po toni.

Može se dakle zaključiti: s izloženog gledišta prodavalac CIF ne može odustati od izvršenja samo zato što je vozarina neočekivano porasla, a sama izmjena puta ne može prema kupcu biti razlog za razrješenje ugovora, ako ne povlači neke druge, konkretne i bitne posljedice.

N.K.

ENGLISKI APELACIONI SUD

Presuda od 16.II 1961.

Union of India c/a Compania Naviera Aeolus, S.A.

Plaćanje naknade za prekostojnice u slučaju izbijanja štrajka nakon isteka stojnica · Posljedice "Centrocon" klauzule o štrajku - Značenje termina "vrijeme za ukrcavanje ili iskrcavanje" - Odgovornost primaoca tereta za prekostojnice za vrijeme trajanja štrajka

Tužitelj, Union of India, u konkretnom slučaju primatelj tereta žita, prevoženog na brodu tužene pomorske kompanije "Compania Naviera Aeolus", S.A., traži da sud utvrdi da tužitelj nije dužan tuženom platiti naknadu za prekostojnice za dane na koje je brod tuženog "Spalmatori" stajao u luci Bombay zbog nemogućnosti tužitelja da nadje odgovarajuću radnu snagu za iskrcavanje tereta zbog štrajka.

Prvostepeni sud odbio je utvrditi da tužitelj ne bi bio dužan platiti brodaru tj. tuženom naknadu za prekostojnice, već je naprotiv donio presudu u korist tuženog. Apelacioni sud je po žalbi tužitelja preinačio prvostepenu presudu i riješio u korist tužitelja.

Brod tužitelja stigao je u luku Bombay na iskrcaj žita, a vrijeme stojnica je prema ugovoru isteklo dana 2.VII 1957.godine u 13 sati i 56 minuta. Do tog časa teret nije u cijelosti iskrcan već je iskrcavanje nastavljeno do 5.VII. Toga dana u 7 sati izjutra u luci je izbio štrajk, koji je trajao do 13.VII do 5 sati poslije podne. Tužitelj tužbom traži da sud utvrdi da on nije dužan platiti prekostojnice za ono vrijeme /8 dana i 10 sati/ za koje je vrijeme trajao štrajk, dok je nesporno da iste mora platiti za vrijeme nakon isteka stojnica, tj. nakon 2.VII u 13 sati i 56 minuta.

U svojoj tužbi tužitelj se poziva na "Centrocon" klauzulu o štrajku, koja je medju strankama bila ugovorena. Relevantni dijelovi te klauzule glase:

"Ako se teret ne može krcati zbog buna, gradjanskih nereda ili štrajkova, ili lock-outa bilo kojih radnika bitnih za ukrcaj tereta..., ili ako se teret ne može iskrcati zbog buna, gradjanskih nereda ili štrajkova, ili lock-outa bilo kojih radnika bitnih za iskrcaj, vrijeme za krcanje ili iskrcavanje, već prema slučaju, neće se računati za trajanje tih uzroka..."

"... pod pretpostavkom da štrajk ili lock-out osoblja brodara i/ili primaoca neće spriječiti plaćanje prekostojnica do kojih bi došlo, ako se upotrebom razumne pažnje mogla pribaviti druga pogodna radna snaga uz nadnice na snazi prije štrajka ili lock-outa...."

"... U slučaju zakašnjenja zbog ranije navedenih uzroka, naručitelj, primalac tereta, ili vlasnik broda, neće postavljati nikakve zahtjeve za naknadu štete, ili za plaćanje prekostojnica..."

Prvostepeni i drugostepeni sud utvrdili su da nema nikakve sumnje da ova klauzula oslobadja navedene osobe plaćanja naknade za prekostojnice, ako do štrajka dodje za vrijeme dok se brod iskrcava ili ukrcava u vrijeme stojnica. Pitanje je, medjutim, da li ta klauzula djeluje i ako je vrijeme stojnica prošlo, i ako nakon toga vremena dodje do štrajka, ili do jednog od navedenih uzroka. Prvostepeni sud je stao na stajalište da ta klauzula vrijedi samo za ono vrijeme dok teku stojnice, pozivajući se na princip "jednom na prekostojnicama, uvijek na prekostojnicama". Prvostepeni sud je držao da stavka 3. gore citirane klauzule nema nikakvoga posebnog značenja, i da ta stavka samo parafrazira odredbe stava 1. i 2.

Drugostepeni sud se složio s prvostepenim da termin "vrijeme za krcanje ili iskrcavanje" iz stava 1 klauzule u stvari znači ono vrijeme koje je teretnicom ili charter partijom odredjeno i ugovoreno kao stojnica, i da taj prvi stav štiti primaoca tereta od plaćanja prekostojnica, ako do štrajka dodje za vrijeme stojnica. Medjutim, drugostepeni sud je odbio da stavu trećem ne prida nikakvo ili samo sporedno značenje, već je rekao da drži da je ta klauzula upravo i predviđena da osigura primaoca tereta, odn. vlasnika broda, od eventualnih zahtjeva za plaćanje prekostojnica nakon isteka stojnica za vrijeme štrajkova, odn. gore navedenih uzroka. Drugostepeni sud drži da pravilno tumačenje stava 3 otkriva osnovnu namjeru da se primalac tereta ili vlasnik broda osigura od zahtjeva za plaćanje prekostojnica u slučaju štrajkova i nakon isteka stojnica, te da bi ta klauzula u stvari trebala glasiti da "... neće postavljati nikakve zahtjeve radi toga zakašnjenja za naknadu štete ili plaćanje prekostojnica".

Na osnovu iznesenih stajališta, sud je riješio da tužitelj nije dužan platiti prekostojnice, za one dane kada je trajao štrajk, i da mu je klauzula "Centrocon" dala zaštitu, premda mu je već isteklo vrijeme stojnica ugovoreno čarter partijom odn. teretnicom.

/LLLR 1961, str. 132-138/

S.V.

Bilješka. - Stajalište koje je sud zauzeo u gornjoj presudi osobito je važno za praksu, jer tumači jednu klauzulu prilično uobičajenog tipa ugovora "Centrocon". Sud je svoje mišljenje osnovao isključivo na ugovornoj klauzuli stranaka. Inače da nema te klauzule, jednom započete prekostojnice se ne prekidaju, pa ni u slučaju da su nastupili razlozi više sile. Jedini razlog, koji sudovi - redovito - priznaju za prekid toka prekostojnica, jest nemogućnost ukrcaja odnosno iskrcaja zbog kvara brodskih sredstava, ako je brodar bio dužan svoja sredstva dati na raspolaganje.

B.J.

ENGLISKI APELACIONI SUD

Presuda od 2., 3. i 6. III 1961.

Reinhart Company c/a Joshua Hoyle & Sons, Ltd.

Kupoprodaja pamuka pod uvjetima C & F - Izmijenjena CIF forma koja se upotrebljava u C & F ugovoru - Značenje klauzule "u slučaju da pamuk dodje u , a bude oštećen u zemlji porijekla, prodavalac će isplatiti kupcu svaki gubitak koji nije obuhvaćen osiguranjem" - Značenje izraza "u i od" te "izgubljeno ili ne" - Kupac mora osigurati robu i za štete koje nastanu prije ukrcaja na brod

Kupoprodajnim ugovorom C & F, koji je sklopljen u izmijenjenoj formi CIF tipskog ugovora Liverpool Cotton Association Ltd., prodavalac Reinhart Company prodaje kupcu Joshua Hoyle & Sons, Ltd. 300 bala pamuka, koji se mora otpremiti iz meksičkih luka do Liverpola u partijama od 50 bala mjesečno.

U točki 8 ugovora predviđeno je da će, u slučaju da pamuk stigne u Veliku Britaniju, a bude oštećen u zemlji porijekla - ukoliko ne dodje do sporazuma stranaka o naknadi štete - Lloydov stručnjak utvrditi štetu, te će prodavalac naknaditi kupcu svaki gubitak koji nije obuhvaćen osiguranjem.